

Barbara Umek
Osnovna šola Orehek
Kranj

Pouk, ki navduši

Ko učenci spregovorijo v tujem jeziku

Povzetek: V članku je opisan primer učnega sklopa Sporazumevanje po vzorcih, ki je bil izveden v 2. razredu osnovne šole pri pouku angleščine. Gre za ideje, ki predstavljajo postopnost učenja sporazumevanja in komuniciranja v tujem jeziku. Skoraj pri vseh obravnavanih vsebinah in pri doseganju ciljev v tujem jeziku si lahko pomagamo s pripovedovanjem zgodbic kot motiviranjem učencev za delo. Pri izbiri je treba slediti temu, da so te zgodbe učencem blizu, da se lahko z njimi poistovetijo. Pri starosti 7 in 8 let se otroci ogromno naučijo s posnemanjem, zato je zanje zelo pomemben izbor primernih jezikovnih vzorcev. Usvajanje jezikovnih vzorcev lahko poteka v igri in na zanimiv način. Usvojeni jezikovni vzorci učencem pomagajo, da lahko medsebojno komunicirajo ter se postopoma izražajo s svojimi mislimi, idejami, pridobljenim besediščem in z neverbalno komunikacijo. Način učenja po vzorcih nekateri učenci hitro usvojijo, drugi potrebujejo več časa. Vsem pa je treba ponuditi bogate učne priložnosti, v katerih si bodo nabrali dovolj izkušenj, ki bodo takšne, da bodo uvideli smotrnost in praktičnost vzorcev. Šele takrat jih bodo (morda) preizkusili v praksi. Sporazumevanje po vzorcih je pomemben korak k uresničevanju ciljev poslušanja in slušnega razumevanja ter govora. **Glavne besede:** sporazumevanje v tujem jeziku po vzorcih, diferenciacija, profesionalna rast učitelja. **When Pupils Begin to Speak in a Foreign Language. Abstract:** The article describes an example of the learning unit Communication through Patterns, which was implemented in the 2nd grade of primary school during English lessons. It revolves around ideas concerning the gradualness of learning to communicate in a foreign language. For nearly all of the discussed contents, and for attaining the objectives in a foreign language, we can make use of story-telling as a means of motivating the pupils to work. When selecting the stories, you must make sure that the pupils can relate to them, identify with them. At ages 7 and 8 children learn a great deal from imitation, which is why selecting suitable language patterns is very important. The assimilation of language patterns can take place while playing and in an interesting way. The assimilated language patterns help pupils to communicate with one another and to gradually begin to express their thoughts and ideas using the acquired vocabulary and non-verbal communication. Some pupils quickly adopt learning through patterns, while others need more time. All of them must be provided with rich learning opportunities in which they can gain enough experience and which they will see as expedient and practical. Only then will they (perhaps) test them in practice. Communication through patterns is an important step in realising the objectives of listening, listening comprehension and speech. **Key words:** communication through patterns, differentiation, professional growth.

Uvod

Kot šola smo bili vključeni v prvo leto uvajanja in spremljanja tujega jezika v 2. in 3. razred osnovne šole, kar mi je kot učiteljici razrednega pouka predstavljalo zanimiv profesionalni izziv. Z zgodnjim poučevanjem tujega jezika sem imela večletne izkušnje, ker smo bili kot šola kar nekaj let vključeni v inovacijski projekt Zgodnje učenje angleščine. Zato sem bila sodelovanja s kolegicami razrednimi učiteljicami navajena že od

prej, vendar je bilo to leto vseeno drugače. Delo z novim učnim načrtom, ki predvideva tudi veliko sodelovanja z razrednimi učiteljicami, mi je bilo zanimivo, a hkrati tudi naporno.

V prvem letu uvajanja tujega jezika v 2. razred je bilo potrebnega veliko načrtovanja in usklajevanja, saj je učni načrt in cilje tujega jezika v drugem razredu treba uresničevati skozi dejavnosti in vsebine ostalih predmetov v drugem razredu. Šolsko leto 2014/15 sem imela občutek: »zdaj gre zares«, v razredu ne bom imela stalne pomoči

učiteljice razrednega pouka, kot sem jo imela v času projekta, učenci bodo na koncu 2. razreda ocenjeni, pouk tujega jezika bo spremljan s strani vodstva šole, sodelavk ter skrbnic Zavoda RS za šolstvo.

Poleg stalnega sodelovanja s kolegicami na šoli sem se v prvem letu uvajanja udeleževala tudi skupnih strokovnih srečanj z drugimi učiteljicami v regijski enoti Kranj. Na skupnih strokovnih srečanjih, ki jih je organiziral Zavod za šolstvo, so se mi razjasnili nekateri pojmi samega poučevanja tujega jezika. Pri pouku je poleg angleškega jezika treba upoštevati kulturno različnost učencev v posameznem razredu. Če imamo v razredu učence iz drugih držav, je to kulturno in jezikovno različnost treba vključiti tudi v poučevanje tujega jezika. Predvsem pa je to odlična priložnost, da se učenci učijo drug od drugega tudi tako, da spoznavajo jezike sošolcev, ki ne govorijo slovenskega jezika. Pristop, ki upošteva in vključuje otroke priseljence v pouk, poleg novih znanj učencu omogoča, da pridobi tudi na samozavesti in samozadovoljstvu. V šolskem letu 2014/15 smo imeli tudi dve opazovanji pouka. Pri drugem opazovanju pouka, ki je bilo v mesecu aprilu, sta nas skrbnici šole povabili, da za predstavitev pouka tujega jezika v 2. razredu iz matrike učnega načrta za tuji jezik v 2. in 3. razredu izberemo element, kjer smo še šibke oziroma še nismo izvedle veliko ur, in to predstavimo na zadnji spremljavi pouka, da bi bile potem bolj suverene. Sama sem se odločila za element osredinjenosti oz. osredotočenosti na učenca. Izkušnjo s te spremljave bom podrobneje predstavila v tem prispevku.

Predstavitev primera prakse

Pravljica kot izhodišče sklopa Žirafa ima talent (Georgina the Giraffe)

Kako izbrati dobro zgodbo, ki bo učence motivirala za sporazumevanje po vzorcih in bo hkrati izhodišče za doseganje večdimenzionalnosti učnega načrta (kognitivni, vsebinski, jezikovni in kulturni element učenja), je bil tudi zame velik izziv. Pritegnila me je zgodba o deklci in žirafi, v kateri nastopa veliko oseb, kar je dobro izhodišče za poustvarjanje (64 Zoo Lane, Georgina the Giraffe.) Po izboru zgodbe sem načrtovala, kako jo bom uporabila pri pouku. Najprej sem razmišljala

o tem, da bi pripovedovanju zgodbe sledile dejavnosti za preverjanje razumevanja vsebine, kot so igra vlog, postavitve sličic v časovno zaporedje zgodbe, pravilne/neppravilne trditve, igra spomin s ključnimi pojmi in besedami ipd.

Po razgovoru s skrbnico sem se usmerila na glavno idejo, ki je v tem, da ima vsak med nami svoj talent za nekaj. To idejo sem uporabila za motivacijo in nato načrtovala diferencirano delo s poudarkom na razvijanju sporazumevanja po vzorcih.

V začetku ure sem učencem predstavila zgodbo o prisrčni žirafi, v kateri izvemo, kaj vse žirafa zmore, kaj zna (*What can a giraffe do? It can sing, dance, stretch*). S pomočjo slikovnega gradiva in telesne mimike, ki je nujno potrebna pri poučevanju mlajših, sem po zaključku pripovedi učence povabila, naj se predstavijo še sami; kaj vse znajo in zmorejo (*What can you do? What is your talent?*). Učenci so se navdušeno odzvali in predstavili veliko svojih zanimivih talentov. Pri predstavitvi sem jim pomagala z vzorcem iz zgodbe in s slikovnim gradivom (npr. *I can dance, I can play football, I can play the violin, I can draw ...*). V veselje mi je bilo (kar sem tudi potihem pričakovala), da niso uporabljali le tiste vsebine, ki se je navezovala na predstavljeno zgodbo, ampak so se pri predstavitvi malce poglobili vase in poskušali povedati tudi stvari, ki niso bile del zgodbe. Če je učencu zmanjkala beseda, da je ni imel v svojem besednem zakladu, je povedal v kombinirani, angleško-slovenski obliki. Npr. »*I can play flavto*«. Sama sem nato ponovila celotno frazo v angleškem jeziku: »*I can play the flute*,« in učenci so nato ponovili za menoj.

Dejavnosti za razvijanje govora in govornega sporočanja s poudarkom na spoznavanju sporazumevanja po vzorcih

V učnem načrtu sta v 2. razredu predvideni dve področji ciljev in standardov: poslušanje in slušno razumevanje ter govor in govorno sporočanje. V predstavljenem primeru prakse sem se usmerila na govor in govorno sporočanje. Na koncu 2. razreda sem pri učencih opazila, da je njihov govor oblikovan iz enostavnih besed, kratkih povedi, veliko je ponavljanja ter uporabe že usvojenega besedišča. Mnogi učenci uporabljajo simpatično mešanico maternega/slovenskega in tujega

jezika, nekateri pa so že uspešnejši in včasih kar presenetijo, ko se izražajo v kratkih zgolj tujejezičnih povedih.

Učenci zelo radi delajo v skupinah. Sama imam dobre izkušnje s skupinami z manjšim številom učencev. Tak načina dela rada uporabljam še posebej takrat, kadar želim natančno videti, koliko so se učenci naučili pri določeni uri ali učnem sklopu. Prav tako je ta oblika pouka zelo primerna za preverjanje in ocenjevanje znanja. In ker je bil moj namen, da preverim, koliko učenci že znajo govoriti in na kakšen način to izkazujejo, sem se odločila za delo v manjših skupinah. Določila sem tri skupine učencev ter organizirala prostor in čas.

Prva skupina učencev je bila sestavljena iz učencev, ki sem jih med šolskim letom prepoznala kot najbolj odzivne (pogosto so se odzivali v angleškem jeziku), samozavestne učence, ki pa poleg tega tudi radi nastopajo. Pri tem so mi bile s predlogi v pomoč tudi kolegice učiteljice 2. razreda, ki učence poznajo veliko bolje od mene – jaz jih vidim le dvakrat na teden. Učenci v tej skupini so dobili nalogo, da sami pripravijo mini predstavo, v kateri bodo predstavili svoje talente. V pomoč in podporo sem jih usmerila na poved *»Welcome to our show«*. Nato so se morali sami znajti, kako se bodo predstavili in kaj bodo povedali (npr. *»My name is Grega. I'm a tiger and I can sing very well. Watch me ...«*).

Druga skupina učencev je bila sestavljena iz učencev, ki so se sicer med šolskim letom večkrat odzivali na moje pobude, vendar so še komunicirali v slovenskem jeziku, zato so potrebovali mojo pomoč v obliki sporazumevalnih vzorcev. Ta skupina je dobila nalogo, da se učenci v parih med seboj rokujejo ter pozdravijo po vzorcu: npr. *»Hello. My name is Miha. What's your name?«*
»How are you?« *»I'm fine.«* *»Nice to meet you.«*
»Goodbye.«

Tretja skupina je bila sestavljena iz učencev, ki potrebujejo še veliko moje spodbude, nekateri v šolskem letu niso spregovorili niti ene besede, ne slovenske ne angleške. Ta skupina je dobila nalogo, da na podlagi slikovnega gradiva preverja poznavanje besed na temo živali. V parih so dobili kartice (*flashcards*) s slikami živali, ki smo se jih že učili. Na eni strani kartice je bila slika živali, na drugi strani pa so bila zapisana imena teh živali v angleščini. Naloga para je bila, da postav-

ljata vprašanje, v katerem sprašujeta po imenih živali, npr. *»What's this?«* *»It's a lion ...«* Potem se vlogi zamenjata: eden v paru sprašuje, drugi odgovarja.

Usvajanje sporazumevanja po vzorcih

Pridobljene sporazumevalne vzorce iz učnega sklopa Žirafa ima talent (npr. *»Welcome, I can ...«, »What's this?«* *»It's a ...«* *»Watch me ...«*) sem vključevala še pri drugih učnih sklopih (Opazujmo vreme, igra vlog Preety Ritty). Pri vremenu so se pojavljali podobni vzorci sporazumevanja. Učenci so postavljali vprašanja o tem, kakšno je vreme, ali je sončno ... ter na ta vprašanja tudi odgovarjali *»What's the weather like today?«* *»It's sunny, cold ...«*

Nekaj več časa pa smo namenili igri vlog Preety Ritty. Učenci so si ogledali posnetek, nato pa so našli živali po vrstnem redu, kakor se pojavljajo v zgodbi. Ko so učenci zgodbo in živali poznali, je bil čas, da se preizkusijo v igri vlog. Samostojno so izdelali kostume – obrazne maske, ki so jim pomagale, da so se lažje in bolj doživeto prelevili v izbrano vlogo. Ob tem so spoznali osnovna pravila nastopanja. V igri vlog so neizmerno uživali – popolnoma so se vživeli v izbrano vlogo. Učenci so uporabljali vzorce sporazumevanja, ki so jih videli in slišali v posnetku (npr. *»Well, well, let me see, can you sing a song for me?«* *»Of course, listen.«*). Bila sem presenečena, kako navdušeno so se učenci prepustili igri ter se ob tem trudili čim več izražati v angleščini.

Sporazumevanje po vzorcih je bilo namenjeno temu, da se učenci v različnih kontekstih naučijo postavljati določena vprašanja ter nanje odgovoriti (*»What's this?«* *»It's ...«* *»What's your name?«* *»My name is ...«* *»How are you?«* *»I'm ...«* *»Nice to meet you.«* *»Can you ...?«* *»Yes/No«* *»I can/can't.«*). Prepričana sem, da jim bo ta izkušnja koristila pri nadaljnjem učenju angleščine, zato sem izbirala jezikovne vzorce iz vsakdanje situacije. Ne glede na to, da so učenci uporabljali dane sporazumevalne vzorce, sem pri njih opazila, da jih je prevzel občutek, da so zmožni komunicirati v angleščini in uporabljati nov jezik. Kot učiteljico tujega jezika me je ob tem prevzel občutek sreče, saj sem dobila potrditev, da sem na dobri poti privzganjanja ljubezni do učenja angleščine in drugih tujih jezikov.

Več kot učenci govorijo (ne zgolj poslušajo) ter se neverbalno odzivajo, kar je tudi zelo pomembno, bolj postajajo samozavestni pri komuniciranju v tujem jeziku, bolj se oblikuje njihova samopodoba ter raste njihova samozavest. Pri igri vlog, tudi če je to samo dialog, vsak učenec dobi priložnost, da spregovori. Tudi motivacija je večja, če sodelujejo pri sami igri; dodajajo svoje ideje, pomagajo pri izdelavi oblačil, obraznih mask, scene ...

V 3. razredu nameravam to sporazumevanje po vzorcih oziroma govorjenje nadgraditi z različnimi manjšimi dramskimi deli, ki pa jih bomo z učenci sestavljali skupaj.

Preverjanje doseženih ciljev

Refleksija ob koncu ure res veliko pomeni za vse: za učence in za učitelja. Sama sem na začetku mislila, da je to bolj izguba dragocenih minut, a sem po prvih izkušnjah izvajanja uvidela, da sem se pošteno motila. Učence nikoli ne smemo podcenjevati, ker nekateri povedo stvari, ki jih sama kot učiteljica ne vidim ali mogoče pri načrtovanju

nanje nisem bila dovolj pozorna. Če učencem damo priložnost, da (v jeziku, ki jim je blizu) povedo, kaj so se novega naučili, spoznali, preizkusili pri pouku tujega jezika, pogosto s svojimi ugotovitvami in načinom razmišljanja presenetijo ter pripeljejo do novih spoznanj, ki jih lahko učitelj učinkovito vključi v nadaljnje načrtovanje.

Sklep

Poučevanje tujega jezika v drugem razredu je zelo zanimivo, navdihujoče in zabavno. Učenci so angleščino sprejeli zelo pozitivno. Veliko jih popolnoma pozabi, da se učijo, saj so dejavnosti in aktivnosti tako zabavne, da imajo pogosto občutek, da se igrajo. Skozi dejavnosti, kjer se učenci počutijo sproščeno in zainteresirano, dejansko tudi lažje uresničimo različne učne cilje. Vsi učenci so se lahko sporazumevali po vzorcih, torej je bil cilj dosežen. Najlepše pri tem pa je bilo to, da je učilnico velikokrat napolnil iskren otroški smeh, ki je le eden od pokazateljev, kako učenci uživajo pri pouku tujega jezika angleščine. ■

31. 3.

KULTURNI BAZAR ©
2 0 1 6

ŠD Štihova dvorana
12.30–13.15

KULTURA SE PREDSTAVI

Predstavitev priročnika za animirani film v vrtcih in šolah: Animirajmo!

Sodelujejo: Vladimir Pirc, ZRSS; dr. Maja Krajnc in Kolja Saksida, urednika in avtorja; Andreja Goetz, Hana Repše in Timon Leder, avtorji

Priročnik podaja okvir uporabe in srečevanja z animiranim filmom v vsakdanjem življenju ter njegovo sporočilno, umetniško in praktično vrednost. Njegovi temeljni nameni so podajanje osnovnih pojmovnih, zgodovinskih in izvedbenih infor-

macij, praktičnih smernic ter pogojev za samostojno pedagoško delo in uporabo animiranega filma v šolskih in obšolskih programih, za usposobitev strokovnih delavcev v vrtcih, osnovnih in srednjih šolah.